Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 184. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 9-го СЕРПНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 184. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, AUGUST 9, 1921. THREE CENTS

UNIVERSITY OF ILLINOIS ... AUG ... 1921

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

УБИЙНИК ГЕТФІЛДА ПРО СВІЙ ЗЛОЧИН

ЛАЙВЛІ ПІДНОСИТЬ САМООБОРОНУ ЯК ПРИЧИНУ УБИЙСТВА ГЕТФІЛДА.

ВЕЛЧ, Вест Верджінія, 6. серпня. — С. Е. Лавлі, детектив компанії Болдвин-Фелтс, котрий жде тепер за запоруку на розправу за убитє Сида Гетфілда і Еда Еймберса, розмовляв нині з газетярами. Підчас своєї розмови сказав він:

„Мені жаль було стріляти до одного або другого, але се був чистий случай оборони, і більше нічого."

Лайвлі казав, що йому уже нераз говорили люди, що Сид Гетфілд відгрожувався, що його вбе за його зізнання підчас звісної розправи, що відбувалася в Матеван послідного лютого. „Я знав, що Сид Гетфілд рішив, що се добра нагода, то се або моє життє або його," — говорив детектив.

Він далі так описував саму подію:

Він сидів на балюстраді коло судового будинку, коли надійшли Гетфілд, Чеймберс і їх жінки. „Я припадково поглянув на долину сходів і побачив там Сида Гетфілда, Еда Чеймберса і їх жінки. Вони дивилися на мене і поглядали на себе, покивуючи головами. Сид сказав щось до Еда, але я не чув його слів. Нагло вони розступилися. Я побачив, як лице Сида прибрало завзятого вигляду. І один і другий посягнув по свій револьвер. Бачучи се, я зіскочив з балюстради і сягнув по свій револьвер. Сид вистрілив до мене перший, а я зараз відстрілив до нього."

„Я мав два револьвери і вживав обох. Сид захитався і впав, а за ними зараз впав Чеймберс. Тоді пані Чеймберс напала на мене з парасолькою. Я схопив за парасольку, відкинув її і пішов до уряду Гафорда, мирового судії, і віддався в його руки. Говорение про те, що я мав стріляти до лежачого і уже неживого тіла Геймберса, ; неправдою."

Мичел, начальник поліції в Велч, говорив, що після битви він взяв з руки Чеймберса ще горячий револьвер з вистріленими набоями, та що він найшов в споднях Гетфілда короткий револьвер.

Після обчислення Лайвлі, битва коло судового будинку не тревала довше як чверть минути.

Як самий Лавлі зізнав недавно, він представляв себе за майнера і жив перебраний за майнера серед копальняних робітників після власної битви на вулицях Матевану, в котрій погибло сімох детективів та трох горожан міста.

ХОЧУТЬ ПОКІНЧИТИ ПЕРЕГОНИ ІМІГРАНТСЬКИХ КОРАБЛІВ.

ВАШІНГТОН, 6. серпня. — Іміграційний закон, обмежуючий число імігрантів з поодиноких країв, мав дуже цікавий наслідок на перевіз імігрантів до Америки. Дуже часто трафляється, що на мори находяться два або й три кораблі, везучі тілько імігрантів з того самого краю, що вони усі не будуть могли бути допущені на основі нового закона. Часть з них буде мусіла бути відослана, а корабельна компанія покищо буде мусіла заплатити за їх перевіз до порту виїзду, не маючи жадної при тім гварандії, що пасажир її зверне гроші за перевіз. Сеь чому межи кораблями ріжних компаній приходило послідними часами до правдивих перегонів, бо кождий корабель старався як найскорше запливсти до порту, так як се могло значити допущенне його пасажирів або їх відкиненне.

Сі перегони не зовсім то безпечні для морської плавби на повнім океані, а ре менче безпечні для невеликих кораблів і суден, пливающих попри береги Америки та портами. Недавно підношено як велику заслугу зі сторони одного англійського корабля, що він женучи зі своїми пасажирами до нюйорського порту задержався, щоби перепустити найшовшийся перед ним портовий корабель, а не погнав на нього і не розбив його.

Тепер уже іміграційні власти вмішуються в сю справу і запропонували перевозовим компаніям, щоби вони з гори порозумівалися, кілько пасажирів брати, щоби пізніще не гнати на зломание карку до порту.

В конгресі роблять ріжні зусилля, щоби тих імігрантів, що приїхали понад означене число, допустити з людяних мотивів.

ВЕЛИКИЙ ЛАКАВТ ЮНІЙНИХ МУЗИКАНТІВ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, 6. серпня. Нюйорські театральні підприємці відправили з роботи коло двох тисяч юнійних робітників, приймаючи їх назад лише тоді, як вони згодяться на знижку своєї заплати та на виступленне з юнії, котра давніше називалася льокаль число 310. Музиканти обурюються на менажерів театрів, котрі хочуть платити музикантам по 40 долярів тижнево за 9 годин тяжкої праці через сім днів в тижни, та на смішуванне менажерів в їх юнійні справи. Менажери кажуть, що вони мали контракт з союзом музичних юній, так званою Американською Федерацією Музикантів, а не з льокалем 310; як же тепер сей льокаль, до котрого належали нюйорські музиканти виступив з союза, то тим самим менажери не мають ніякої умови з нюйорськими музикантами.

ПОЛЬЩА ПЛЯНУЄ АВАНТУРУ В ГАЛИЧИНІ.

Кореспондент „8 Uhr-Abendblatt-у" повідомляє з Варшави, що в польських урядових колах панує занепокоєння з сього приводу, що Рада Амбасадорів має незабаром приступити до вирішення східно-галицького питання, котре, як сподіються, не випаде на користь Польщі. В останніх днях відбувалися строго довірочні наради польської ради міністрів, присвячені справі Східної Галичини.

На підставі достовірних інформацій можна сподіватися, що Европа находиться на передодні нової польської авантури. Подібно як генералови Желіговському для Вильни, а Корфантому для Горішнього Шлеску, доручено „неофіційно" знаному з битв проти західно-української армії у Сх. Галичині в 1919 р. та відомому із своєї жорстокости генералови Янушкевичові зорганізувати таємно в занятій в сучасний мент Поляками Східній Галичині польську армію добровольців. Для сього отримав генерал Янушкевич від президента Пілсудського і від польського військового міністерства відпустку на необмежений час та далеко йдучі уповноваження.

Одночасно вислано одну з найкрасших польських дивізій до Східної Галичини та таким чином зміцнено вже і без того дуже сильну польську окупаційну армію. По відомому зразку вислано сюди також велику кількість „агентів-провокаторів", щоби викликати повстання українського населення, яке мало би оправдати виступ польського війска і польських добровольців. Польські круги надіються в сей спосіб захопити Східну Галичину під свою кормигу на неозначений протяг часу.

УКРАЇНЦІ В ГАМБУРГУ.

Є нас тут в Гамбургу мала кольонія Українців зі Східної Галичини і Буковини. Є між нами ремісники, робітники, кількох купців і урядників, що працюють при еміграційному товаристві. Поки що поводиться нам добре. Перед війною було нас богато більше, був окремий український клюб („Січ"). Тепер організуємо знову наше товариство, бо не маємо великої надії, що скоро будемо могли вернути до рідного краю. Є тут також богато Українців Придніпрянців, які мають повну свободу і найшли добру роботу.

(Кореспонденція з Гамбургу).

ПОЛЯКИ ЗАКРИВАЮ УКРАЇНСЬКІ ГОРОЖАНСЬКІ КОМІТЕТИ.

В ч. 110 львівського „Впереду" читаємо:

Окружні Українські Горожанські Комітети в Стрию і Коломиї зависили староства в їх діяльности.

Маємо інформації, що стало це на основі розпорядку намісництва і що на основі цего розпрядку будуть завішені в свій діяльности всі Українські Горожанські Комітети в краю.

НАСИЛЬСТВО НАД БІЛОРУСАМИ

Віденський білоруський часопис „Криниця" доносить у статті „Погром білоруської школи":

„Після рижського миру польська влада з небувалою до сеї пори ненавистю накинулася на білоруську школу. Все се, що з таким трудом було зроблено білоруським громадянством для своєї рідної школи за час істнування „Середньої Литви", тепер нівечиться і нищиться. В Гродненщині, як до приходу большевиків, так і по їх відході, всі заходи учителів, щоби відкрити білоруські школи, закінчилися невдачею. А коли де небудь серед православного селянства і на їх приватні кошти удалося відкрити школу, місцеві жандарми зараз закривали її, як напр. в Лапеницях, Волконського повіту і т. и. Пожалуватися на їх наглість і народу нема кому. Так що не дивлячися на те, що тут більшість Білорусів і притому майже половина православних, білоруська школа ніяк не може відродитися, бо сего не позволяє польська влада. Там все пішло по рецепті варшавського міністра Скульського, який сказав, що за 50 літ Білорусів не буде. „І дико і болюче".

„Роботнік" знову доносить, що польська поліція в Гродні приступила до ліквідації білоруських організацій. Вона закрила помешкання і бібліотеку білоруського національного комітету. Ті репресії викликали сильне, огірчення серед Білорусів."

ВВІЗ ДО АМЕРИКИ НАПОЇВ.

Заведено в Америці прогібіцію, не позволяють продавати публично гарячих напоїв, федеральні власти тягнуть людий за дурниці перед суд, а мимо сего чим раз більше спроваджують до Америки ріжних напитків з Европи, за позволенням уряду.

Американський секретарiят торговлі обчислив, що в сім році ввезено до Америки горячих напитків за суму 5 міліонів долярів. В попереднім році привезено лише за 50 тисяч долярів.

Найбільше спроваджено вина, бо аж два міліони гальонів.

Горівки спроваджено 195 тисяч гальонів в сім році, попереднього року лише 32 тисяч гальонів.

Значить прогібіція в Америці зростає.

ДИТИНА З ДВОМА ЖОЛУДКАМИ.

Природа часами покепкує собі над чоловіком, що його потому наражує на всілякі непотрібні клопоти і неприємности.

В стейті Вісконсин уродилася дівчинка, що її природа надала аж двома жолудками.

Лікарям не дуже сподобався сей жарт природи, тому порішили виконати операцію, щоби непотрібний другий жолудок усунути, бо після їх думки один жолудок зовсім повинен вистарчити чоловікови.

Операція вдалася знаменито і дівчинка вже нічим не буде вирізнюватися від других людий

ВИДАЛЮЮТЬ ЧУЖИНЦІВ З УКРАЇНИ.

ПАРИЖ, 6. серпня. — Телеграма з Москви доносить, що совітське правительство зажадало від урядів англійського, грецького, еспанського і інших, щоби безпроволочно постаралися вивезти з України своїх горожан, бо там нема доволі поживи навіть для свого населення.

Чужинці мають зібратися в Одесі, однак се для них дуже тяжка задача ввиду сего, що рух зелізниць з глубини краю є майже зовсім спинений.

РУМУНІЯ ЗНОСИТЬ ШЛЯХОЦЬКІ ТИТУЛИ.

БУКАРЕШТ, 6. серпня.—Між иншими законами, які румунський парлямент ухвалив в послідних часах є закон, який зносить усі шляхоцькі титули в Румунії. Після сего закона, румунським горожанам не буде вільно вживати титулу: князя, графа, барона, чи звичайного шляхтича. Також не буде вільно приймати такі титули від заграничних держав.

За несповнення закона означено кару грошеву, від 5 до 10 тисяч франків і арешт до трех місяців.

АМЕРИКАНЦІ ПЮТЬ БОГАТО КАВИ.

Від часу, коли ніби введено в Америці прогібіцію, зросло споживття кави о 21 процент, або о 100 склянок на особу більше, як перед прогібіцією.

Від 30. червня 1920 до 30. червня 1921 спожито в Америці 1 міліярд 282 міліонів фунтів кави.

Якби сю каву розділити рівномірно на всіх мешканців Америки, то на кождого мешканця, враз з дітьми, випаде по 484 склянок кави.

Прочий світ, без Америки, випив за послідний рік лише 2 міліярди 500 міліонів фунтів кави.

КАЗКИ ПРО БОЛЬЦЕВИЦЬКЕ ЗОЛОТО.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 16 липня. (Руспр.). З Москви повідомляють, що всі відомости про те, що ніби то большевики почали биття срібних і золотих монет—навмисно збільшені большевицькими агентами. Дійсно большевики з провокаційно-агітаційною метою зробили кілька сот срібних і золотих монет і пустили їх по Европі, щоби підтримати казку про совітські запаси золота і срібла. Далі цього „чеканка" не посуваеться.

СТРАШНА СПЕКА В ІТАЛІЇ.

Сего року панують незвиклі спеки в цілій Італії, яких найстарші люди не памятають.

Минувшого тижня згинуло 17 осіб від сонішного пораження. Крім спеки даються сего року в знаки італійському населенню часті циклони і воздушні труби, які спричинюють значні матеріяльні шкоди, так в містах, як також на селі, бо засипляють поля і огороди масами піску з африканських пустинь.

НАЙВИСША РАДА ЗАСІДАЄ СЕГОДНЯ

Сегодня начинає свої засідання в Парижи Найвисша Рада, зложена з представників Великої Британії, Франції, Італії і Японії. На засіданню буде також брати участь, вправді лише в характері дорадника — заступник Злучених Держав. Полковник Джордж Герві, американський амбасадор при англійськім правительстві, є сим дорадчим учасником Америки на засіданню Найвисшої Ради.

Найвисша Рада має до вирішення цілий ряд незвичайно важних квестій.

В першій мірі прийде на дневний порядок справа Горішного Шлеска.

Відтак справа помочі голодуючій Росії.

Дальше справи Близького Сходу і всілякі конфлікти поміж поодинокими державами Европи.

Се засідання Найвисшої Ради має спосібність не одно лихо направити, яке заподіяла мирова конференція в Версалю, має змогу поправити неодну політичну похибку, яку мирова конференція поповнила.

Тим більше, що тепер, по двох роках після паризької мирової конференції, цілий світ наглядно переконався і бачить, що установлений лад між державами і народами Европи, може тілько тодіостоятися, коли буде оснований на справедливости і слушности.

В послідних часах станула на вістрю меча цілої світової політики справа Горішного Шлеска.

Між провідними аліянтськими державами, Англією і Францією, при тій справі повстала поважна ріжниця думок.

Річ йде о імперіялістичну Польщу.

Французька політика надалі хоче попирати Польщу в її імперіялістичних стремліннях, коштом чужих народів.

Не лише коштом Німців Польща хоче рости.

В головній мірі коштом українського народа.

На мировій конференції в Версалю, Польща головно завдяки якс-президентови Вилсонови дістала позволення аліянтських держав на военну окупацію Східної Галичини.

Тепер світ бачить, на яких основах і як легкодушно, нераз вирішувала мирова конференція найважнійші справи.

Один чоловік, на жаль був ним ніхто иний лиш бувший президент Вилсон, що також на жаль, представляв собою в Парижи свободолюбний американський народ — зєднаний для справи імперіялістичної Польщі політичними кльовнами, в роді Падеревського, потрафив віддати в неволю і на знищенне цілий український народ Східної Галичини.

Справа української Галичини буде мусіла бути вирішена остаточно в міжнародній дорозі і буде мусіла бути вирішена на основі справедливости.

Потребу сего добачують вже державні і політичні керманичі деяких великих держав.

Лише одна Франція безоглядно попирає ще далі польські насильства і польське нахабство.

Є певна річ, що вже на сій конференції Найвисшої Ради, справа Східної Галичини буде порушена.

Бо справа державного права українського народа Галичини є актуальною справою міжнародної політики, тому, що з сего права український народ ніколи не зрезигнує.

КЕРЕНСЬКИЙ ВИБИРАЄТЬСЯ ДО МОСКВИ НА МІСЦЕ ЛЕНІНА.

ПАРИЖ, 6. серпня. — Алесандер Керенський заявив сегодня перед кореспондентом газети „Ню Йорк Амерікен", що американське правительство сприяє його замірови, щоби обняв знова правлінне в Росії.

Високий урядник французького міністерства заграничних справ заявив сегодня Керенському, що французьке правительство вживе всяких способів, щоби нужду в Росії і голод, який грозить 38 міліонам російських селян, використати для повалення большевицького уряду, і коли Ленін не уступить, поміч Росії буде здержана.

Повисші факти одержані з найлучших жерел, освітлюють правдиве значіння заяви Бріянда, що Франція возьме участь в ратунковій акції лише тоді, коли Найвисша Рада одноголосно порішить підтримати акцію Американської Ратункової Адміністрації.

При кінци своєї розмови Керенський заявив:

— Сподіюся, що в вересню буду вже в Москві. Булоб неморальною річею з боку великих держав, колиб тепер не скористали з виняткової нагоди, щоби звалити совєти. Голод і зараза — се Божий палець на Росію.

ПОЛЬЩА БОЇТЬСЯ НАПЛИВУ ГОЛОДНИХ РОСІЯН.

ВАРШАВА, 6. серпня. — Міліони людий, що втікають з Росії перед голодом і заразами — прuть на Захід. Польща є в безпосередній небезпеці, що найдуть на ню голодні російські маси. Для них погранична сторожа є забавкою, а граничні лінії не істнують. Голодні товпи вваляться в глиб краю і втікаючи перед маревом голодової смерти — не здержаться, аж там, де знайдуть доволі поживи.

Польські власти почали вже застановлятися над серіозною ситуацією.

Критичне положенне Польщі комплікується значно ще тим, що совєтське правительство висилає до Польщі около міліона польських горожан, які вийшли з Польщі до Росії перед 6 роками підчас німецької окупації.

На польсько-російську границю біля Баранович, денно прибуває около 10 тисяч російських селян, які знаходяться в крайній нужді: голодні, хорі та без одіння.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГРОШІ НА БОНДИ
ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:
DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (2ND DEP.)
1901 COLUMBIA ROAD, N. W., WASHINGTON, D. C.
ТА ПОДАТИ ІМЯ І АДРЕСУ. БОНДИ ВИСТАВЛЕНІ НА 5, 10, 25, 50 ТА 100 ДОЛЯРІВ

ЧЕСЬКІ РОБІТНИКИ ТА МОСКОВСЬКІ КОМУНІСТИ.

Редакція московської націоналістичної газети, що виходить в Празі, віднеслася була до А. Немеца, посла до чеського парляменту і одного з провідників чеських соціялістів, з просьбою представити для її читачів комуністичний рух в Чехії.

У відповідь на сю просьбу старий провідник чеської соціял-демократії представив наперед відношеннє чеських соціялістів до московських комуністів. Чеські соціялісти противилися усе всякій інтервенції (вмішуванню) заграничних держав у нутрішні справи Росії. При кождій нагоді протестували вони проти заграничних проб зміняти в Росії політичний чи суспільний лад, диктувати російському народови, який порядок і права він має у себе завести.

Те саме становище заняли чеські соціялісти не лише супроти вмішування західної Европи в справи Росії, але супроти вмішування Росії в справи других народів, передовсім Чехословаччини. Виходячи з тих самих причин, що товкнули їх протестувати проти інтервенції в Росії, чеські соціялісти протестували проти проб московського Інтернаціоналу інтервеніювати в Чехії. Тому чеські соціялісти відкинули 21 точку, поставлену Третим Інтернаціоналом, з таким самим обуреннєм, з яким вони осуджували авантури Колчака, Денікіна, Юденіча.

Чеські соціялісти видали до чеських робітників осібний маніфест, закликаючи їх не слухати московського Інтернаціоналу. Рівночасно чеські соціялістичні посли внесли в чеськім парляменті інтерпеляцію „про кровавий терор в совітській Росії", в котрій то інтерпеляції виказується, що арештування та розстрілювання доконувані в Росії большевиками, маскується лицемірно революційностю, а на ділі вони звернені проти соціялістів і робітників, та що вони доконуються серед умов, зовсім неможливих в культурнім краю. В своїй інтерпеляції соціялістичні посли питають правительство, чи воно може підприняти яку межинародну акцію, щоби припинити і застановити кроваву різню, яку счиняють большевики над невинними і безборонними людьми.

Чеські робітники послухали закликів соціялістичних проводирів Чехословаччини, а не большевиків. В тім лежить уся невдача чеського комуністичного повстання в Празі, Берні і других містах Чехословаччини. Чеські робітники уже добре знають, що чеські комуністи се заплачені найміти Москви. Діставши грошій від московських товаришів, вони служать їм з вірностю льокаїв. За гроші вони сповняють все, що їм прикажуть з Москви. Вони обіцюють одну революцію за другою. В зимі обіцюють революцію на весну, на весну обіцюють революцію в осени, в осени відкладають її на зиму. О сотворенню дійсно революційного руху серед Чехів тим чеським комуністам, московським льокаям, не ходить. Їм залежить лише витворити нібито організацію, щоби показатися перед Москвою. Наслідком сього виходить дике замішаннє; як комуністи заповідять демонстрацію, на неї приходить кілька соток робітників, і учасники розходяться зі спущеними носами. Як московським головачам потреба революції в Чехії, щоби задурманити своїх робітників, то з комуністичної революції виходить таке, що навіть на страйк ніхто не виходить, а в такім робітничім місті, як столиця Моравії Берно, навіть демонстрації комуністичної нема з ким вдбути. Робітники вже зрозуміли, що така комуністична революція лежить в інтересі московських комісарів, а не в інтересі чеських робітників.

Послідну революцію назначено було на день 12. липня. Комуністичні ґазети на кілька днів наперед поміщували горячі оклики, призиви, апелі. Закликали усіх іти на вулицю, скидати гнобителів, покінчити з урядом буржуазії і зрадників. Комуністична ґазета „Руде Право" завзивала чеських робітників сповнити „волю пославших їх"; „волю червоної Москви".

Революція видно мала початися на площі „Староместке наместі", де мали бути величезні збори, де мав говорити провідник чеських комуністів Товжіль. Сей грубий комуніст дійсно говорив, але на його вічу було всего 2 тисячі присутних, а його промову закінчили присутні запитаннями, кілько грошій взяв він від червоної Москви на свою революцію. Нещасний Товжіль навіть не перечив.

„Гроші? Дурне! Ну щож навіть як і взяли? Прецінь гроші дала рідна партія."

Вечером відбулася тиха демонстрація комуністів. Не з розвиненими прапорами, але зі схованими.

На другий день. Се був перший день нового порядку. Сотки тисяч чеських комуністів мали обняти владу. Місто сього попід палату президента ходило ліниво двох полісменів. Очивидно, буржуазних. Чеські комуністи мали говорити: „Бачите? Знаєте? Веремя паскудне. Прецінь літом не можна робити революції".

А чеські робітники уже знають, що большевицькі авантури потрібні лише чеським реакціонерам. Тому вони попирають всіми силами своїх соціялістичних послів, котрі борються за поправу долі робітника, поправлюючи його положеннє через заводженнє фабричних комітетів, суспільне обезпеченнє і т. д.

Цікаве питаннє, кілько є чеських комуністів. Чеський комуніст Шмерал говорив на зїзді чеських комуністів, що їх є 300.000 членів. Пізнійше він говорив про 350.000 членів. А Зіновєв говорив майже рівночасно про 400.000 чеських комуністів. Немец говорячи про се, пригадує, що скарбник чеської комуністичної партії на згаданім зїзді говорив, що члени заплатили за пів року вкладок на 26 тисяч чеських корон, та що за приступленнєм до Третого Інтернаціоналу голосувало усего 36.000 людий. З сього виходить, що Шмераль і Зіновєв, подаючи число чеських комуністів, помножували його кілька разів. Про відношеннє сил комуністичної та соціялістичної партії дає понятте хочби факт, що за той самий час, як комуністи зложили на свою партію вкладок на 26 тисяч чеських корон, соціялісти при такій самій висоті партійної вкладки зложили 156 тисяч.

Яка причина такого занепаду чеського комуністичного руху? Немец відповідає коротко: чеські робітники з кождим днем бачуть щораз яснійше, що політика Третого Інтернаціоналу шкідлива робітничому рухови і широким верствам робітничої кляси.

З ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

УСТУПЛЕННЄ ГУБЕРНАТОРА ЖАТКОВИЧА.

(Від власного кореспондента).

Закарпатською Україною називають ту часть української землі, яка від решти українських земель відділена горами Карпатами. До розпаду Австро-Угорщини належала вона до Угорщини і тоді називали її звичайно „Угорською Руссю".

Положеннє закарпатських Українців під Угорщиною було дуже важке. Угорське правительство з давніх давен старалося український нарід змадяризувати й тому не допускало до розвитку української національної свідомости й культури. Хто підпинався на висший культурний рівень, той через мадярські школи і взагалі мадярську культуру мадяризувався; простий нарід жив у темноті. Неясну національну свідомість піддержувала в нім тільки церков; церковно-славянська мова будила неясне москофільство.

Впливати на розвиток української національної свідомости Закарпатських Українців з Галичини було дуже важко. Угорське правительство не гірше російського береглося від усяких „агітаторів". При тім галицькі Українці, маючи богато клопотів у себе дома, занедбали Закарпатську Україну. Тільки нечислені одиниці з сього й того боку Карпат оставали в постійних літературних зносинах.

Розпад Австро-Угорщини сколихнув і закарпатських Українців. В них прокинулася свідомість приналежности до великого українського народу. На засіданню Української Національної Ради 3. січня 1919 в Станиславові, підчас проголошення зєдинення українських земель бувшої Австро-Угорщини з Великою Україною, були також представники закарпатських Українців, які заявилися за зєдиненнєм з Україною.

В січні 1919 р. відбувся в Хусті Зїзд делегатів з цілої Закарпатської України, який так само заявився за зєдиненнєм з Україною.

Одначе сталося инакше. Будова української держави зустріла перешкоди, які спричинили теперішний сумний стан української справи.

Закарпатську Україну державами антанти віддали Чехословацькій Републиці, застерігаючи для неї автономію.

Домаганнє прилучити Закарпатську Україну до своєї держави оперли Чехи на договорі, заключенім між представниками Чехів і закарпатських Українців в Америці. При заключуванню сього договору від імени Чехів головну ролю грав проф. Масарик, теперішний президент чесько-словацької Републики, від імени закарпатських Українців Юрій Жаткович.

На основі сього договору чеське правительство покликало Жатковича на губернатора автономної Закарпатської України.

Обнявши становище губернатора, Жаткович побачив, що згода з Чехами не йде так гладко в життю, як пішла на папери в Америці. Минає другий рік, як Закарпатську Україну прилучено до Чесько-словацької Републики, — а ще й доси ані не означено границь автономії Закарпатської України ані не переведено виборів до автономного сойму.

З приводу сього становища чеського правительства Жаткович подався сеї весни до димісії. Довший час чеське правительство з приняттєм димісії зволікало. Аж тепер ужгородські часописи доносять, що Жаткович таки уступає і в половині липня виїздить до Америки, щоби організувати тамошних Українців з Закарпатської України до боротьби за ті автономні права, які належаться Закарпатській Україні на основі мирового договору.

При сій нагоді Жаткович оголошує документи до історії порозуміня між Чехами і Закарпатськими Українцями в Америці.

І так Американська Народня Рада Закарпатських Українців ухвалила 26. липня 1918 р. в Мекіспорт отсі резолюції: 1) Закарпатські Українці мають дістати повну самостійність. Коли се неможливе, то — 2) Закарпатська Україна має злучитися з своїми братами з Галичини й Буковини. Коли й сього не можна би здійснити, то — 3) Закарпатська Україна має дістати автономію.

Далі оголошує Жаткович текст декларації Середно-Европейської Унії, яку ухвалено 26. жовтня 1918 в салі Незалежности в Філядельфії. В сій декларації всі народи признають собі взаємно самостійність. В імени Чехів підписав сю декларацію Масарик, в імени Закарпатських Українців Жаткович.

Жаткович оголошує також вислід плєбісциту, переведеного між Закарпатськими Українцями в Америці. За федерацію з Чехо-Словаччиною заявилося 67%, з Україною 20%, з Росією 7%, з Мадярщиною менше ніж 7%.

Як дальше піде справа автономії Закарпатської України, покаже будучність.

За останні два роки національна свідомість серед Закарпатських Українців значно зросла. На всіх областях народнього життя йде праця. Виходять українські часописи і книжки, закладаються політичні, просвітні і господарські товариства, організуються політичні партії.

Зазначити треба, що в сій праці значну участь беруть галицькі Українці, які перед польською окупацією мусіли покинути Галичину.

Можна сміло сказати, що Закарпатська Україна пробудилася з вікового сну й відродилася до нового національного життя.

Тепер вона зуміє постояти за свою політичну долю.

17. червня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ДОПИСІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Народня робота в нашій громаді.

Бруклин сповняє свій обовязок народний солідарно, так що можна зачислити його до перших громад у Злучених Державах.

Дня 31. липня б. р. відбулися тут збори, скликані Комітетом Помочи Рідному Краєви. Наш парох, о. Володимир Лотович, виголосив у церкві, що сї збори відбудуться зараз по богослуженню, і хто інтересується сею справою, може на них прибути. Точно о 1-шій годині пополудни отворив сї збори председатель Ратункового Комітету, п. Григорій Бардак. У відповідній промові він заявив ціль сих зборів, а відтак секретар, п. Р. Кузьма, перечитав кореспонденції, наспівші зі старого краю, а то: від Укр. Горожанського Комітету у Львові, з Чехо-Словаччини від д-ра Смаль-Стоцького і з Відня. Після того наступив звіт касієра, п. П. Войтовича. Сей звіт принято до відома. Відтак забирали голоси пп.: М. Заверуха, В. Яськевич, І. Кравчук, Г. Цьвикало, П. Свідзінський і о. В. Лотович. Всі висказували свої гадки з повною пошаною і любовю до рідного краю. З уваги, що Бруклин вже вислав краєви поміч, то на зборах ухвалено дати ряд представлень на дохід помочи рідному краєви і сейчас вибрано комітет, який має занятися сею справою. До сього комітету увійшли пп. В. Яськевич і П. Свідзінський, котрим припоручено перевести ухвалу в життє.

Я тут завважав, що в тій народній роботі у Бруклині найбільше праці докладають: о. В. Лотович від парохії; п. Г. Бардак, п. І. Кравчук і п. М. Заверуха від тов-а ім. Богдана Хмельницького; п. Г. Цьвикало, п. В. Яськевич і п. П. Войтович від братства Пресв. Тройці; п. П. Свідзінський, п. Р. Кузьма і п. С. Шиш від братства св. Димитрія. Рівнож працюють щиро колектори: п. Н. Братівник і п. Григорій Борбуляк.

Честь Вам і слава, бруклинські Грамадяни, за Вашу щиру працю, що в такий тяжкий час ведете свою роботу чесно і безкорисно, маючи на увазі лише добро для свого поневоленого народу.

Громадянин.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Маленьке спростованнє.

В 175-тім числі „Свободи" (з 29. липня б. р.) була поміщена допись з Шікаґо п. з. „Коби таких більше!" Автор сеї дописи, п. Михайло Гнибіда (назвисько прибране), виписав на мою адресу величезну похвалу, яку я хочу тут коротенько спростувати. Отже заявляю:

1) Відколи я обняв уряд секретаря тов-а „Вільна Україна", я не був і не є проводиром ніякого иншого товариства ані громади.

2) В галі коло церкви як були так і доси є „Гопаки", бо на сю ціль ся галя є призначена.

3) За працю коло зорґанізовання Січи на Савт Сайді належиться подяка атаманови 13-ої сотні, п. П. Каваціву.

Замісць полемізувати з п. Гнибідою я скажу коротенько: Коби таких меньше, як автор моєї незаслуженої похвали, то Ненька Україна була би велика і славна.

Дмитро Кошіль.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) До Львова грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) Для Австрії і Югославії так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) Для поодиноких повітів і громад в Галичині (на народні цілі також!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ЦАР — ГОЛОД.

Пророцтво українського ученого. — 25 міліонів народу засуджено на голодну смерть. — До голоду ще й холера. — Безпорадне становище.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Український учений, професор ґеольоґії П. А. Тутковський, ще перед кількома місяцями пророкував, що сього літа в Росії буде велика посуха, яка неминуче поведе до голоду й можливо до нового переселення народів. Своє пророкуваннє проф. Тутковський основував не на ворожбі й чарах, а на цілком наукових підвалинах. Студіюючи історію, він прийшов до висновку, що всі великі переселення народів, які людскість знає, відбулись наслідком великих посух ті неврожаїв. Сі посухи повторюються періодично, й як-раз сей рік мав бути відзначений такою великою посухою на Сході Европи.

Хто мав нагоду довідатись про се пророцтво — а проф. Тутковський не робив з нього таємниці, — ті здебільшого підсміхувались зі старенького ученого. Та нині показується, що учений пророк мав рацію. СТРАШНА ПОСУХА СПАЛИЛА ЦІЛУ ЦЕНТРАЛЬНУ РОСІЮ, ЗАХОПИВШИ ТАКОЖ І ЧАСТИНУ СХІДНОЇ УКРАЇНИ. ЗЕМЛЯ ПОТРІСКАЛАСЬ, РІЧКИ Й КЕРНИЦІ ПОВИСИХАЛИ, ДЕРЕВА СТОЯТЬ ГОЛІ, а Цар-Голод справляє свій бенькет на широких просторах комуністичного раю, що-дня вириваючи сотні й тисячі жертв.

По обчисленню большевицьких часописів НЕ МЕНЬШЕ 25 МІЛІОНІВ НАРОДУ ЗАСУДЖЕНО НА ГОЛОДОВУ СМЕРТЬ. Вже тепер у голодних місцевостях мясо коштує дешевше, ніж хліб, але незабаром не стане й мяса, бо худобу нема чим годувати, й чого не встигнуть зарізати й зїсти, то повиздихає з голоду.

Для Росії голод не є новиною. Деякі російські ґубернії, як Саратовська й Самарська, голодували майже постійно, бо на один урожайний рік там припадало три неврожайних. Та бували роки, коли в цілій центральній Росії земля нічого не давала, як се було в роках 1891 і 1873. Старші люде ще памятають ті чорні роки, й большевицькі письменники тепер ламають собі голову над тим, до котрого з сих двох років прирівняти нинішній голод.

Від сих порівнань народови не стає лекше, та коли вже шукати порівнань, то треба пійти трохи дальше й згадати про голод початку 40-х років минулого століття в Росії. В роках 1891 і 1873 були вже залізниці, в державі був такий-сякий лад, можна було привезти хліб з закордону або з тих місцевостей Росії, де був кращий урожай; опріч того, царське правительство хоч і з великою неохотою, а проте таки мусіло допустити громадські елементи до справи харчування голодуючих.

Не так було на початку 40-х років. Залізниць тоді ще в Росії не було, на російськім престолі сидів тоді крівавий Микола І. (той самий, що віддав у салдати нашого великого поета Шевченка), громадські елементи не сміли й слова сказати, бо тоді, кажучи словами того-ж нашого поета — „на всіх язиках все мовчало"... Людність неврожайних місцевостий була тоді буквально засуджена на смерть, допомоги нізвідки не було й не могло бути.

Розпач і загальне озьвіріннє набрали тоді нечуваних форм. Документально було встановлено, що ЖІНКИ-СЕЛЯНКИ ВАРИЛИ ВЛАСНИХ ДІТЕЙ, ЩОБ ЇХ МЯСОМ НАГОДУВАТИ ДРУГИХ ДІТЕЙ. Докладне оповіданне про сі страшні події можна знати в творах російського письменника Лескова.

Чим нинішні обставини в Росії кращі від тодішних? Залізниць і тепер у Росії нема, й коли-б з закордону навіть прибув хліб, то його нема чим і нема як привезти в ті місцевости, де є голод. Так саме нема змоги привезти хліб з України чи з Сібіру, бо й залізниці й коні майже не істнують більше.

Політичні обставини в нинішній Росії, коли й відріжняються чим-небудь од обставин проклятої памяти Миколаївського часу, то хіба в гіршу сторону. Тоді не сміло дихати все, що не було за самодержавє царя, нині не сміє дихати все, що не є за самодержавє Леніна, Троцького й Ко. Большевики, правда, побачили себе змушеними допустити утвореннє громадського ратункового комітету з таких „контр-революціонерів", як Прокопович, Кускова, Кишкин та инші. Але можна собі уявити, скільки волі сей комітет мати-ме. Большевицький уряд терпіти-ме його „постільки — поскільки"...

Кажуть: біда не приходить одна. ГОЛОДНА БІДА ПРИВЕЛА Й ДО РОСІЇ СВОЮ РІДНУ СЕСТРУ — ХОЛЄРУ. На Північнім Кавказі, Донщині, Кубані, по-над Чорним морем, у Вороніжчині, по-над Волгою, в самій Москві, а також по деяких місцевостях України — всюди вже лютує сей страшний гість і всюди кладе свої покоси. Пошесть вже тепер настільки велика, що, напр., у Ростові щоденно вмірає до 400 душ. А відомо, що холера найстрашнійше лютує наприкінці літа й на початку осени, власне в місяцях серпні й вересні.

Совітський уряд бє трівогу. Знаючи, що йому ніхто не вірить і нічого не дасть, він намагається через третіх осіб апелювати до милосердя світа й дістати поміч для Росії. Для того російський патріярх Тихон звернувся до архиєпископа кентберійського в Лондоні, а російський письменник Максим Ґоркий звернувся через лондонську часопись „Де Нейшен" до громадянства Анґлії та Америки — обидва з палкими закликами до запомоги. Максим Ґоркий звернувся ще через німецького письменника Берґарта Гайптмана до німецького народу, а совітський уряд „обробляє" американського сенатора Френса, який саме тепер є в Петербурзі, щоб при їх допомозі добути хліба для Росії.

Марні заходи! Цілий світ знає, що НЕ БРАК ХЛІБА Є ПРИЧИНОЮ ВЕЛИКОГО ЛИХА, ЯКЕ НИНІ ВПАЛО НА МІЛІОНИ РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ. Коли-б не большевицьке пануванне, то Росія й тепер могла-б обійтися власним хлібом, а як ні — то могла-б купити решту й привезти його, звідки й куди треба. Але большевицьке пануванне довело до того, що мужики в Росії не засівають своїх нив, що велика колись держава стала „соціялістичним свинушником" (слова Леніна), що нема „купила" для хліба, що нема чим перевезти той хліб, коли-б він і прийшов...

25 міліонів російського народу засуджено на смерть, і ніяка допомога зовні не є в силі відвернути сю лиху долю, сей жорстокий вирок, може бути — сю жорстоку кару за гріх большевизму. Одиноким виходом — не для всіх, а для тої частини, котра виживе — є поваленнє большевицького правительства. Багато міліонів так чи сяк загине в нинішній голодовій катастрофі, але зате принаймні ті, котрі виживуть, матимуть перед собою кращі вигляди.

Хто знає, чи не бє остання година большевизму в Росії? Ні зовнішні інвазії, ні поодинокі повстання, ні бльокада не були в силі побороти сю страшну хоробу на тілі людскости. Цар-Голод вже не раз скидав земних царів і земні правительства: може він повалить і правительство Леніна, Троцького і Ко.

18. липня.

Радянин.

Мимо волі мусите їх любити!
Вони ВИРІЖНЯЮТЬСЯ
Вони є ЗНАМЕНИТІ
БІЧ-НОТ
ЦИҐАРЕТКИ

ЗЛОЧИННА РОБОТА.

„Схаменіться, будьте люде,
Бо лихо нам буде!"

Отсі слова треба-би нині говорити на право й на ліво, але говорити таким голосним криком, котрий заглушив-би рик ненависти клясової і національної, виск гієн і гаркіт собак, що жеруться над людськими кістками.

Ціла східна Европа це нині одно велике побоєвище, одно жировище звірюк у людській шкурі.

Чоловікові, якому добра чи зла доля судила стояти осторонь і здалека дивиться на отсе огидливе грище, остогидло читати часописі з Росії, з України, з Польщі і зі Шлеську.

Скрізь погань, злочин, гріх, скрізь таке, що кров у жилах стинається, серце мліє волосся сивіє.

Большевики кажуть, що воно неминуче для добра грядучих поколінь, що до щастя ідеться по терню, не по рожах.

Алеж це не терня, а лава тортур, на яку кладуть міліони людей, це інквізиції страшніщі від колишніх іспанських. Тільки жертв, тільки страдання, тільки людського болю не вимагала жадна ідея, жадна війна, ні одна революція. Колиб були виглядя, що червоні інквізитори поставлять на свойому, що вони вилічать людство із перестарілих недуг, то тоді можнаб ще сказати: „Щож робити? Велике добро оплачується великою ціною".

Але цих виглядів нема. Навпаки, нині вже можна сказати, що большевизм скрахує, що він останеться в історії, як одна велика червона пляма.

А людей і дальше мордують, голодом морять, знущаються навіть над невинними дітьми.

Поляки це ніби антиподи большевизму, а на ділі, вони їх союзники, вони їх учні. Що випробували Троцький і Ленін в Росії та на Україні, це пускають в рух вшехполяки у східній Галичині й на Волині. Знущаються над українською мовою, церквою, школою, культурою, над українським тілом і душою. Жандарми польські гірщ колишніх російських катують наших дітей, щоб добути від них зізнання на батьків.

А журналістичним гієнам і цього за мало. За мало їм, що нашу землю ділять між жовнірів польських, що в наших церквах кажуть проповідувати по польськи, що арцибіскуп Теодорович забирає наші монастирі, що карають за народні пісні, що ніхто не чує себе безпечним на своїй землі і в своїй власній хаті, — преса польська, як тая каня дощу, кличе заєдно: „крови!"

Поляки без крови нині мабуть вже й жити не годні. Вони пють її і купають у ній своє шляхотне тіло.

„Нова Реформа" вітрить носом новий бунт у Галичині і взиває уряд до суворих мір, щоб не допустити до його.

Знаємо, що це значить.

Польські горлорізи кінчать свою роботу на Шлеську, треба їм дати нову у Східній Галичині, бо вони нічого не вміють і не хочуть робити, лише різати. Коли їх не пішлем на чужих, то добебурться до своїх, а це немила операція. Панам польським ще досить свіжо в памяти, як їх різали Мазури 1814. року і вони тую операцію радять відсунути на схід.

„Курер Львовскі" пише, що Поляки споюють Польщу кровію. Це правда. Але чиєю? Кровію невинних людей, і споюють такі частини, котрі до Польщі не хочуть належати, бо вони не польські.

„Людська кровця не водиця, проливати не годиться?" Затямте це собі панове з „Курера Львовского", з того Курера, при якому колись співробітником був Франко.

І як вам не соромно?

Лихий цей мур, що його споює не любов, не тиха культурна праця, а кров, людська кров.

Кров засхне і мур розлетиться, панове, як безнастанно розлітається „кінець-унії" у Львові..

А найновіще, чого нас учить польська преса, це клич, що в Польщі має право пити польську воду і дихати польським воздухом тільки Поляк („Ржеч Посполіта").

Ось до чого дійшли польські гуманісти ті, що голосили цілому світові, що вони найчесніщий і найлюдяніщий народ на світі, вибраний народ!

Та нам нема діла до цього, кому в Польщі вільно пити воду, а кому ковтати сльози, кому дихати воздухом, а кому задихатися сопухом вязниць, ми тільки хочемо, щоби Поляки не затроювали нам нашого українського воздуху і не каламутили української води.

Хочемо жити.

І цього права вимагаємо для себе безумовно і числимо на те, що наш народ його ніколи й за ніяку ціну не зречеться та ще сподіємося, що другі, щасливіщі від нас народи, зрозуміють наше трагічне становище і в боротьбі за потоптане достоїнство людини подадуть нам свою чесну руку.

Так як тепер є, не може бути і не буде!

Не з шовінізму, бо ми до польських справ не втряваємо, а з конечности для самооборони підносимо цей голос і булоби дуже сумно, колиб він остався голосом вопіющого в пустині.

Поки що ані Полякам ані большевикам не повелося ще перетворити Европу в пустиню, але це безумовно станеться, коли їхній злочинній роботі не буде врешті покладений кінець.

„Українське Слово".

БУВШИЙ КАЙЗЕР ВОРОГОМ ЖИДІВ.

Один голяндсьий професор мав нагоду говорити з бувшим цісарем Вільгельмом про ріжні політині справи.

Розмова дійшла на тему революції в ріжних европейських краях.

На запит професора, чи можлива революція в Голяндії, кайзер відповів:

— В Голяндії революція неможлива, бо Жиди тут не мають ніяких впливів. Жиди мали впливи в Росії і на Угорщині, тому там викликали революцію. Також революцію в Німеччині викликали Жиди. Вони є відвічальні за все зло яке тепер діється на світі.

Гарну політичну концепцію має бувший володар Німеччини! Неначе дійсний член чорносотенської компанії небіщика Пурашкевича.

CUNARD-ANCHOR

Найбільші, найскорші кораблі в світі. Найчемнійша обслуга для пасажирів. У Вашій місцевости або сусіднім місті находиться наш місцевий агент.

ДО УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ ЛИТВИ І ПРИБАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ ПРЯМО НА ДАНЦІҐ.

SAXONIA ....15. вересня

	II. кл.	III. кл.
Гамбург	$145.00	$125.00
Данціг	$200.00	$135.00

Такса $5.00.

ЧЕРЕЗ CHERBOURG, SOUTHAMPTON, LIVERPOOL і GLASGOW

CARMANIA ....13. серпня
COLUMBIA ....13. серпня
BERENGARIA ......18. серпня
ALGERIA ....20. серпня
ALBANIA ....20. серпня

ВЕСЕЛА БАНДУРА

Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення посилати до:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ПОЛЬСЬКИЙ ДНЕВНИКАР ПРО УКРАЇНСЬКИЙ РУХ РОБІТНИЧИЙ.

Польський соціялістичний посол варшавського сойму Недзялковскі мав недавно інтервю з кореспондентом консервативного краківського „Часу". Соціялістичний посол оповідав буржуазному дневникареви про події в польському робітничому рухови та на основі своїх інформацій і розмов з комісарем поліції Анушем, говорив цей соціялістичний посол про комуністичний рух в Польщі. Коли буржуазний дневникар спитав його, які є осередки праці комуністів в Польщі, посол Недзялковскі відповів:

— Таких осередків є чотири: Варшава, Лудзь, Гірнича Домброва і середньо-східна Галичина. Тут комунстів попирають робітники Українці, давні члени ППСД. Треба запримітити, що українські соціялісти є загально сторонниками комуністичних форм у приміненню до Польщі, але не в приміненню до України. Подібне явище бачиться серед українських соціялдемократів, які від Польщі жадають найдальше йдучих реформ по думці комуністичної програми, а до українських справ стоять на націоналістичному становищі.

Цю щиру, від „соціялістичного" серця йдучи денунціяцію соціялістичного посла на українських робітників, помістив буржуазний „Час" в 151 ч. з 6. липня 1921 р.

*

Посол Недзелковскі, як соціяліст, вводить нові звичаї, а саме давати інформації про робітничий рух в буржуазних шляхотських ґазетах. Це справи ППС.

Що до українських робітників, то посол Недзялковскі і його партія зробилиби ліпше, якби не втягали силою українських робітників до своїх організацій. (Вперед).

ГЕТЬМАН МАЗЕПА В КІНО-ТЕАТРІ.

Одна з німецьких фільмових фабрик приготовлює висвітлення образу, якого героєм є гетьман Мазепа. Наші представники за кордоном повинні подбати, аби цей образ вийшов як найвірнійше.

236.000 ЛЮДИЙ ЗОВЕ THE CLEVELAND TRUST „МІЙ БАНК"

THE CLEVELAND TRUST CO. є великий Банк для ВСІХ людий—без огляду з котрого краю вони походять або скільки мають гроший. Вас там обслужать дуже ввічливо, коли прийдете до котрого небудь з їх трийцять три дооколичних офісів. Ми вишлемо Ваші гроші за границю, скоро, по найнизшім курсі, спродамо шифкарти, уділимо всяку поміч, пашпорти або афідевіти, дамо пораду в яких небудь справах і заопікуємося Вашими ощадностями, де вони будуть безпечні і принесуть Вам 4%. Нехай ВАШИМ банком буде

The Cleveland Trust Company

МАЄТОК ПОНАД $125.000.000.00.

ПЕКЛО В ХАТІ!

З ЖИТТЯ НАРОДА В ОДНІЙ ДІЇ.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING, 30 E. 7th St., New York.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В АМЕРИЦІ.

Отсим повідомляємо український загал, що Земельний Банк Гіпотечний у Львові письмом з дня 20. мая, 1921. припоручив нашій інституції полагоджувати справи в Америці, як пр. колектувати гроші з банків і т. и. Просимо родимців хто знає, що знакомі відїхали до краю і полишили гроші в американськім банку а книжочку банкову забрали до краю, вдатися до Земельного Банку а ми по отриманню книжочки і інформацій від Земельного Банку полагодимо точно справу. Заразом маємо надію, що всі українські товариства, запомогові комітети і иньші організації, які тепер по більшій части пересилали гроші через чужинецькі банки до Земельного Банку, будуть пересилати через наше бюро. Адресуйте просто так:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.

520 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y. АНТІН ПАШУК, през.

322 N. 8th Street, PHILADELPHIA, PA. М. ТИХАНСЬКА, секр.

UNITED AMERICAN LINES INC.

ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРҐОМ

JOINT SERVICE WITH

Найкраще получення до всіх частий центральної Европи.

S. S. "MT. CARROL" (новий) ....18-го СЕРПНЯ
S. S. "MOUNT CLINTON" (новий)......1-го ВЕРЕСНЯ
S. S. "MT. CLAY" ....15-го ВЕРЕСНЯ

Кораблі відїзджають в Ню Йорку в Pier No. 86, North River, при кінци Вест 46-ої ул.

Корабель "HANSA" Ex-Deutschland), "BAYERN" (новий) і "WUERTTEMBERG," (новий) зачнуть їздити в місяци червни.

Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на всіх згаданих кораблях. Окремі їдальні, салі для куреня, салі розривок і променадові поклади для ужитку подорожних 3-ої кляси.

Для запевнення собі шифкарти пишіть до котрого небудь аґента або

39 BROADWAY, NEW YORK, CITY.

HAMBURG AMERICAN LINE

ДО СТАРОГО КРАЮ

ЦІНА ШИФКАРТ є ріжна, на пр., є одна шифкарта до Львова за $99.00 а друга за $131.00. Напишіть по інформації. Ми Вам виробимо пашпорт листовно і порадимо Вас якою лінією для Вас найлутше їхати. До Ню Йорку Ви приїдете тільки один день перед відходом корабля. За нашу чесну обслугу посвідчать Вам тисячі Українців в Ню Йорку і Філадельфії. Переконайтеся.

В СПРАВІ СПРОВАДЖЕННЯ РОДИНИ пишіть по інформації.

ГРОШІ ДО КРАЮ ПЕРЕСИЛАЄМО через Земельний Банк у Львові скоро і під цілковитою ґарантією

ПОЛАГОДЖУЄМО старокраєві і американські ґрунтові справи. в кождій потребі все відноситься до своєї української інституції з повним довірєм. По всі інформації приходіть або пишіть до котрого-будь нашого офісу:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.

520 E. 6th Street NEW YORK, N. Y.

322 N. 8th Street PHILADELPHIA, PA.

ПАШПОРТИ

ЗАДАРМО! Хто хоче платити нехай іде до других. У нас аплікації абсолютно задармо. З дому не рушайтесь поки не засягнете в нас поради. Важні річи розкажемо Вам про цілу подорож.

ШИФКАРТИ ДО КРАКОВА $97.75, ДО ЛЬВОВА $99.00.

Всякі справи нотаріяльні полагоджуємо точно і скоро.

Голосіться тільки до п. І. Хоми, управителя

UKR. EMIGRATION BUREAU, 603 Carson St., S.S. Pittsburgh, Pa.

ЛЕВ ЛОТОЦЬКИЙ.

СИНІ ДЗВІНОЧКИ.

(Оповіданнє).

„Тето, я піду на цвинтар"...

Так озвався Івась до тети Катерини в великодний понеділок. А було то в часі великих боїв, і густо часто прошибали тишу гарматні стрільна. Івась був круглий сирота. Війна похватила в него нечайно батька і матір а й брат Василь загинув десь на війні.

Тета Катерина видивилася на Івася і зачудована спитала:

„Та за чим на цвинтар? Там гаївки не виводять! Війна!"

„Я йду до мамусі!" вповів хлопець.

„До мамусі?" осьміхнулася тета. „Вийде до тебе з гробу?"

Івась нахмарив чорні брови і вповів сердито: „Посиджу там"...

„Про менеш йди!" вповіла тета, „я не бороню! Але кажу тобі тільки, вважай, що робиш! Ні тато, ні мама не вернуть вже з того світа, а ти мусиш жити! Дивися перед себе! Ти круглий сирота! Спадчина невелика: хата, огород і два кусники поля, ось і все"...

„А сіножать?!" перепинив теті хлопець.

„Сіножать? Ха, ха, ха!" засміялася тета Катерина. „Двацять кроків в довжки а двацять в ширшки! Є на чім розігнатися. І що там є на тій сіножати? Кілька дубів, кілька беріз і непотреби квасниці. А правда! Є там всіляке зіля, братчики, горошок, материнка, то що".

„Є й сині дзвіночки!"

„Є, є, але вони не дзвонять, дурненький! Сеж хопта!"

Івась ще дуще насупив брови, а тета вповіла:

„Йди, йди на цвинтар. Посидь там, може мама вийде з гробу і навчить тебе як жити в світі, бо я маю свої діти!"

Івась вийшов з хати. День був гарний, теплий. Тільки чудна тишиа царила скрізь, що нагадувала війну. Хлопець перейшов швидко подвіря і пустився улицею. Де-де вибігали діти за ворота та враз враз вертали назад. Тиша, чудна, страшна відганяла їх від улиці. Івась ішов одинокий улицею. Подобав на низенького старика, низенького і задуманого. А він зачав тільки дванацятий рік. Бідний хлопець. Мав свою хату, батька, матір і брата! А тепер: на ласці в тети.

Сумний, невеселий зайшов він на цвинтар.

Тиша ще дуще приняла в него душу тутечки. Він же богато вже дечого запамятав. Тільки хвилин веселих пережив уже. Хлопячи веселе життє! Нагадав собі як то бувало гамірно було тутечки на цвинтари в часі великодних свят. Дівчата виспівували гагілок. Хлопці вганяли „волом". Ах! а дзвони дзвонили без упину.

Божейьку! Звук дзвонів нісся воздухом далеко, далеко аж на ліси, бори. А нині? Така тиша! Стара дзвіниця стоїть без дзвонів, лиш воробці звіркають і цвіркають. Ой! тоті воробці! Мов передражнюються з ним! Наче покликують: „Нема дзвонів! нема дзвонів! нема дзвонів! Москаль взяв! Москаль взяв! Москаль взяв! Й не віддасть! Й не віддасть! Й не віддасть!"

Воробці цвіркали а хлопячу душу залягав такий смуток, прошивала така туга, що він Іван довго не міг прийти до себе. Вкінци зітхнув важко і слези горячі, пекучі пустилися з його очий.

„Піду, піду відтіля!" мовив до себе хлопчина раз-у-раз. „Кину рідне село і не верну ніколи вже! На край світа піду, бо тутечки не маю вже нікого, ні мами ні тата, ні братчика Василя! Нікого! Всі померли, тільки я остався, сам, сам як палець. Ніхто вже з моїх не заговорить до мене! Ніхто! ніхто! Не вчую вже їхного голосу ніколи!"

Пустився дальши стежкою проміж гроби. В кінци зупинився біля гробів рідні під крислатим кленом. Вітер торкнув широке листє і виспівував крайно сумовиту думу. Вона похвачувала в хлопця невисказаний жаль і несла його понад тихими гробами десь далеко, далеко, відкіля гей зірка зорів хлопячий рай...

Хлопець впав біля гробів на вколішки. Обняв ненчин гріб, де з проміж зеленого листя барвінку синілися платки синього цвіту, і заридав:

„Мамуню! Гей мамуню! пощо ви всі повмирали і мене самого оставили. Що вдію я з собою? Що я пічну сам, сам без вас!"

Довго плакав і хлипав хлопець та ніхто не відповів йому. Ніхто! Тільки клен шумів дальше і похвачував жаль з хлопячого серденька. А тиха, страшна сувора тиша ще дуще давила його і вдувала всякі гадки, що силою старалися вдерти до нього і потішити.

Івась встав, втер очи і поглянув на село а там і зупинив зір на ріці, що ген ген плила за селом проміж кучерявими вербами. Він знав тоту ріку добре. Ходив тамки з братом Василем на рибу. Ловили карасі і плотички а покупці трафлялися...

„Гей! гей! не піду вже на рибу! Нема вже мого брата, нема вже Василя! Я вже тільки сам!"

В тій хвили дався чути туркіт горлиць.

„Туркають горлиці!" покликнув Івась. „Може на нашій сіножати затуркали вони? Піду ще там і подивлюся ще раз на нашу сіножать, подумав хлопець.

Поглянув ще раз на гріб неньки і подався на узгірє, що межкувало з цвинтарем. Перейшов узгірє і пірнув проміж корчами ліщини. З під корчів заглядали до него сині праліски і всміхалися до него. Та він хмарився на них гей старик, що вже не квітчає крисані пустими цвітами. В ряди годи вказувалася в корчиках сивенька пташка і цінькала якось так чудненько, мов промовляла: Ось витягни руку і зловиш мене! Але Івась не зважав на неї і ішов дальше.

На білійстежці серед зелених корчів стало йому якось відраднійше. Прийшла йому думка, відкіля взялася тота стежка серед ліса? Хто перший протоптав її? Може хтось з його роду? Прадід? А може прадід прадіда? Вжеже хтось мусів перший пуститися тою стежкою? А може ціла громада перейшла туди гусаком? Сеж скарбовий ліс! Боже через него в давній давнині не було ніякої стежки? Дорога до сіножатей йде не туди а полем, полем поза ліс. Але дорогою дуже далеко! Втроє стілько! тож громада, щоби скоротити собі дорогу бодай на пішоходи, протоптала стежку через скарбовий ліс. Протоптала і вже! Затягнули в мапу і громада має стежку. Як що затягнеш пером то і волами не витягнеш!

Ось з такими думками зайшов Івась на сіножать. Звитала вона його чар-красою. Квасниці сяли цвітом біло-рожевим. Доокіль них літали метелики і гралися з пишним цвітом. А так покваино тріпотали крильцями, немовби боялися, що краса квасниць, їх біло-рожений цвіт минеться як стій! Мов сон! Бідні квасниці тільки їх вроди докіль цвитуть, а там і не погляне ніхто на них...

Високі старі дуби ще не мали зеленого листя. Торішне сухе тріпоталося ще в гілю, немов силуючися відірвати від галузок і впасти, як і инше листє, на землю. Доокіль дубів літали крилаті шаршені і гуділи якось так чудно, мов поликували до дубів: Не скидайте з себе торішних листків — виж дуби, а не якісь там смирні березі, або буки й граби, що від першого подуву вітру надягають вже на себе зелений одяг. Сеж рабство! Виж мусите відріжнитися від голоти!

Але Івась не звернув уваги на дерева. Він поглянув низше, на зілячко, що стелилося скрізь і скрізь, по всіх прогалинах проміж корчами і деревами. Тут сине, там біле, тут червоне там жовте! Очи рве до себе. Є і якісь кутасики! Тільки синів дзвіночків не бачив Івась. Се чудувало його і смутило. Він же любив дуже тото зіля. Було як в косовицю Василь косить траву і кладе всіляке зіля заміш на покоси, він попросить його щоби де-де лишав дзвіночки, то Василь і лишить.

Нараз заглянув Івась на одній полянці сині дзвіночки. Підбіг до них радісно. Вдивився. Вітер торкав дзвіночки. Й здалося хлопчині, що зачув звук, чудний якийсь звук того чудного зіля. Прислухувався шелестови синіх чаш зіля...

Івасеви стало так чудно на души. Наче брат Василь зявився тут коло него. Мов покликнув до него: Івасю, стережися таких гадок, що чіпаються часом живої людини, і зводять з правої дороги. Бачиш, я впав на війні, але на війні! Я служив вірно мойому краеви. Не кидай рідноог краю! Не кидай рідного села. Не тікай від батьківщини. Жий! А як виростеш возьмися до праці на тій земли, що й батьки управляли і тобі в спадчині оставили."

Івась стояв мовчки біля синіх дзвіночків і гей вслухувався в їх чудний звук. А горлиці туркали на дубах, пташки щебетали по корчах, пчоли гуділи в цвітах а метелики тріпотали крильцями і літали біля зицвилих квасниць.

Тиша не давила більше хлопячого серця. Івась став веселійший а очи його засяли радістю життя.

Львів, 19/IV., 1920.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДЬТЕ ДО КРАЮ в товаристві своїх знакомих виїзджаючих через наш 40 літ істнуючий Стандард Банк, котрого засоби перевисшають суму ДВОХ МІЛІОНІВ долярів, на експресово-почтових кораблях відходячих:

Беренгарія (бувший Імператор) 18 серпня
Нурдам ....20 "
Аквітанія ....23 серпня
Манджурія........25 "
Джордж Вашінгтон 27 "

Найтаньша ціна шифкарти з Ню Йорку з білетом зелізничим до Львова коштує **$99**

СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ І КРЕВНИХ ДО АМЕРИКИ.

Пересилаємо гроші до Галичини і доручуємо в марках, як також в Американських долярах. Почтою гроші доходять до місяця, а телеграфічно до кількох днів, за що гарантуємо.

По докладні і особливі інформації голоситься з повним довірєм до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

нема лішого ремесла від автомобільового. Я є з краю довголітний і добрий механік і шофер в Америці. Хто вивчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні по всі часи. Зважте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Уживаєсь до науки всі найновійші моделі автомобілів. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадьтеся з нами. Офіс отворений і в неділі.

Записуйтесь до нашої школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.
Для інформації наш офіс отворений в неділі до 12. г. в пол. Пишіть по катальоги
ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

Шифкарти — Паспорти

Українська Канцелярія Нотаріяльна.

Висилає гроші до всіх частий світа скоро, безпечно і з повною запорукою. Спродає шифкарти на всі корабельні лінії до краю і з краю. Виробляє паспорти, повновласти, контракти купна і спродажи. Перепроваджує купна і спродажи ґрунтів в старім краю. Продає доми, лоти і фарми в Пітсбурґу і о. Асекурує церкви, школи, доми, склепи і мебді від огня.

РОДИМЦІ! У всяких висше поданих справах звертайте ся до мене з повним довірєм. Заким дещо зробите, прийдіть до мене порадитись. Всякі інформації уділяю даром. З поважанєм,

John Haniak, нотар.
613 Carson Str., S. S., Pittsburgh, Pa.
Коло української і угорської церкви на С. С.

Повновласти — Контракти

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

НЕМІЧ, ОБЕЗСИЛЕННЄ І ЗНЕОХОТУ

ВИКЛИКУЄ ВАШ ЖОЛУДОК СЕРЕД ТЕПЕРІШНОЇ ЛІТНОЇ СПЕКИ

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

Природний кріпитель („Nature's Tonic")

запобіжить сим долягливостям

До набуття в аптиках і гросерійних крамницях або прямо у витворців.

Ціна:
12 фляшок $14.00
6 фляшок $7.50
одна фляшка $1.50

BOSAK MANUFACTURING CO., SCRANTON, PA.

ШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В неділю рано зілє копала

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, ... New York, N. Y.

ВЕЛИКА ПАРТІЯ
УКРАЇНЦІВ

вибирається до краю кораблями „Джордж Вашінгтон" 3-го вересня; „Ордуна" 10-го вересня. На цих кораблях даємо вигідні каюти на 2 і 4 людей і окремі для родин. На бажання асекуруємо куфри.

О пашпорти стараємось в короткім часі.

Гроші пересилаємо до всіх частей світа скоро і найдешевше. Коли хочете відїхати до краю в товаристві краянів і бути обслуженими чесно, то ще нині шліть завдаток на каюту на однім з повисших кораблів до:

EMIL KISS, Banker
133 Second Ave., New York, N. Y.
Corner 8th Street

ПРО ВАЛЮТОВІ ДИВА.

Жив у Новому Йорку швець, а цілим його майном було 5 пар люксусових черевиків. Не бувши на війні і ніде більше, як у своєму родинному місті, забажав і він звидіти Европу. Продав свої черевики по 50 долярів за пару (таку вони мали вартість) і виїхав в дорогу до Европи, яка коштувала його, з цілим удержанням на кораблі до порту Бордо у Франції 50 долярів. Виміняв там свої полишені 200 долярів за які одержав 3.000 франків. Жив в Парижі 2 тижні що коштувало його враз з білетом до Відня 700 франків. У Відні одержав за решту франків (2.300) около 170.000 австр. корон. Видко, що подобалося йому життя у Відні, бо був там аж 3 місяці. За той час видав на удержання першого сорту близько 60.000 австр. корон. Але й прийшла туга за Америкою. Виїзджаючи з Відня, купив у фірмі „Гюманік" 5 пар люксусових черевиків, за які заплатив 10.000 корон. За подорож до Америки заплатив 50.000 австр. корон. Користь з того мав таку: був около 4 місяці в Европі, привіз назад 5 пар люксусових черевиків а крім того 50.000 австр. корон, або 100.000 в польських маречках.

„Вперед".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Михаїла, від. 243, повідомляє, що тримісячний мітінг відбудеться о годині 7.30 вечером в суботу, 13. серпня, в гали Т. Кіяновського під ч. 12057 Савт Галстед стр. Обовязком кождого члена явитися на той мітінг і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — С. Парійчук, предс.; С. Микитюк, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 232, повідомляє, що надзвичайний мітінг відбудеться о 4-тій годині пополудни в неділю, 14. серпня, в помешканню секретаря під ч. 76 Шерман стр., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є дуже важні справи. Довгуючі члени як не вирівнають свого довгу, будуть суспендовані. Кождий член, що змінив своє помешканне, най подасть секретарови відомість. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Н. Павх, предс.; М. Припхан, секр.

ФАРЕЛ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 183, повідомляє, що мітінг відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 14. серпня, в домі Феця Петрушкевича під ч. 634 Гемілтон Аве. Старий касієр має віддати гроші новому касієрови. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Асафайло, предс.; Н. Зибич, секр.

ЕТНА, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 89, повідомляє, що надзвичайний мітінг відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 14. серпня, в домі секретаря під ч. 205 Бутлер стр. Є богато справ до полагодження. Проситься позамісцевих членів прислати свої точні адреси, бо се є конечно потрібне. — Г. Тимус, предс.; Р. Лесько, секр.

ВЕСТЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Згода", від. 210, повідомляє своїх членів, що найблизший мітінг відбудеться в суботу, 13. серпня, о 7-мій годині вечер, в домі під числом 2811 Велман евеню, а не в домі під ч. 1442 Едвардс евеню, як було доси. Проситься запамятати нову адресу. — І. Олійник, предс.; Т. Давидів, секр.

СМІХУ ДО РОЗПУКУ
найдете у львівським сатирично-гумористичнім ілюстрованім журналі
„БУДЯК"
який надіслано до видавництва „Свободи" в кількадесять примірниках. Поодиноке число коштує 5 цнт. Можете замовити отсі числа: 1, 2, 3, 4, 5-6, 7, 8-9. Подвійні числа по 10 цнт. Вишлеться сейчас.
До набуття у
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРУКАРНЯ
У. Н. СОЮЗА „СВОБОДА"
виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:
Статути, програми і тікети на концерти, представлення, пікніки і балі, як також коверти і листові папери для Братств, Товариств і Сестрицтв.
Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ПРИ БИТІЙ ДОРОЗІ.

(Лист з Волині до редакції „Свободи".)

Сумно на землях Волинських і, разом з тим, радісно. Трави на луках пишно зелені. Богатий сінокос буде. Засіви також роскішні. Жита колосяться й гарний урожай віщують. Знищені війною ліси поправляються: зелений молодник так і женеться в гору. В садах також цвіту було досить. Природа не зубожіла, а зубожів сам нарід. День і ніч змагається з лихом і не може подолати його...

Важка хліборобська праця тут зараз. Починаючи з 1915 року і аж до цього часу тут не віддихає військова хуртовина. Під час великої війни тут досить гулав московський нагай, який позгняв людий з їх споконвічних родимих гнізд і погнав на схід. Тільки найбільш уперті господарі залишилися коло ґрунту і не пішли в світ за очі. Потім уже австрійська влада показала себе. Не ліпше від московської нищила народнє добро й недавала працювати. Села спустошились, поля заросли бурянами, а скотина, найбільше добро мужицьке, якого було більше міліона голов, з наказу московської влади віддавалося за безцінок „в казну", або так загинуло. Решту Австрійці та Німці вже закінчили: забрали череди чималі з Овруча та Олевська.

І зосталися люди без хат, хліба, скоту і хліборобських знарядів. З порожніми руками нічого робити. Там, де були ще Німці, то був і лад якийсь — навіть людям допомогали: Німці давали на засів жито, позичали на оранку коней, але Австріяки тільки реквирували та нищили і що зосталося цілим після Москалів, то вже вони закінчили...

Скінчилася велика війна й у вимучених серцях селянських зявилася надія, що ліпше буде: повернуться рідні й кревні з вигнання, з далекої Московщини, привезуть хліба й грошей, приженуть скотину і закипить праця... Коли тут революція ніяк не заспокоюється... Україна самостійність здобувати стала... Боротьба роспочалася страшна... З Московщини вертаються люди, але пішки йдуть, голодні, обдерті, чорні, гірше циган яких...

Як не було важко „жити за Німця", але все-ж таки не голодували, а хвороб ніяких так і не було нігде. Пильнували Німці і за чистоту дбали, щоб ніґде бруду не було, в лазнях милися. Карали навіть, як хто не дбав за свою чистоту. А зараз приходять вигнанці, а за ними й тифи всякі, що й не перелічити їх...

Лютують пошесті. Смерть просто косою косить. Гинуть старі й молоді, як цвіт марний. Десятки, сотні, тисячі вигинули. Цілими родинами, як раніш на Московщину, на той світ ішли. Ратунку-ж ніякого. Ні ліків, ні хліба...

Німці пішли собі. Москвинів нема. Україна також забула. Туга й роспач обгортає всіх. Пішли за харчами — хто куди... Стали їсти все, що на очі попадалося: коріння рослин усяких, жолоді, лушпини з картоплі, луску з риби, ґрис усякий, не зріле жито, полову навіть...

І гинуло так доросле населення, а за ним гинули й діти. Тільки не так давно стомилась смерть косити й стала спочивати, але за те яка сила силенна зосталося маленьких сиріток. Голодні й без притульні, без опіки, бідують за всіх разом... „Просвіти", ці єдині громадські установи, роблять для них, що тільки можуть, але то крапля в бездонному морі горя. Богато дітей наших попало до польських притулків і тепер Поляки вивозять їх аж до Познання, де роблять з них сучасних яничарів... Чимало дітей знайшло собі захист в жидівських притулках, де також не ліпша честь. Серед злидноти, сліз і горя на свіжих ще руїнах виростають ніжні паростки української нарії. Потрібна допомога харчами, ліками, грішми, але хто її дасть?... І важко-важко змагатися з ворогами, які в такий страшний час роспочали свою підлу роботу, щоб знищити нас, як окремий нарід, роспочавши польонізацію і кольонізацію краю...

Зневірившись в чиюб-то не було допомогу, наш волиняк і не чекає нічого. Гниє, гине, набрав і самотутки починає ратувати себе. Їсть хліб з половою та ґресом і працює, як Бог на душу положить... Разом з тим, знову почався рух на схід, на Україну, де все-ж таки є хліб і до хліба і худоби всякої досить. Вперто змагається він з усіми перешкодами, а таки переходить сучасну нову „границю" і дістає, що потрібно йому... Відколи зза Буга прийшли сюди Поляки й установили свою владу, то наче світа не стало... кроку зробити не вільно. Скрізь і всюди потрібні перепустки та леґітимації. Голодний, вимучений, заляканий полішук не може навіть і зрозуміти того, що робиться з ним. Від начальства і війска чує він чужу мову; прикази й роспорядження всякі даються також в цій мові, а навіть сама волость стала чомусь називатися „ґміною"; а волосний старшина — „вуйтом". Замість колишнього хабарника „врядника" тепер лютують польські жандарми-постерунщики. Скрізь вони тільки те й роблять, що знущаються: кричать, лають, бють...

На зелізницях, — яка являється єдиним засобом їзди, бо коней нема, — жандарми ці не тільки бють, але ще й обдирають і на ходу потяга, викидають з ваґонів. Однаково мусять їхати, бо в дома жінка й діти гинуть з голоду. За картоплею йдуть аж на Україну. Йдуть по одинці, гурточками і цілими громадами. В подертих польських свитках, в стойтаних постолах, з худими, як кора дубка лицями йдуть по всіх дорогах, з мішками на плечах. Йдуть пішки, їдуть потягами з надією якось дістатися на чорноземний ґрунт України і підживитися трохи. Картопля та камінням важким пригнітить спини їх, як вони її несуть, аби хоч трохи посадити її в себе. Дорога ця важка, як саме життя. Богато з подорожніх гине під колесами на зелізницях, від лісових розбійників по глухих дорогах та пропадає по тюрмах польських. Але непереможне бажання знову стати господарем, як і колись, гонить їх, тай гонить... І ніщо не в силі стримати цей рух: ні прикази суворі, ні жандарми люті, ні тюрми темні...

Україна стала для них землею обіцяною. Тільки вона одна ратує їх і допомагає їм, дарма що там тепер сидить влада майже й не українська... Ото-ж потрохи зявляється знову скотина, засіваються поля, засаджуються городи і люди надіються, що майбутній урожай хоч трохи підійме й поставить на ноги. Одне тут тільки бажання у всіх: миру, згоди і праці. Однаково Поляки за це, як видно, менше всього дбають і останніми часами сюди посунула така страшна сила мазурів з возами, кіньми, плугами та грішми, що місцеве населення просто жахнулося. Ці мазури забірають всі землі, які були колись державними та монастирськими й допомагають польським дідичам остаточно поневолити волинське селянство. Глуха трівога, яка сповнила собою волинські села, свідчить, що спокою тут не буде і що повстаюча хвиля з України і тут запанує...

К. Лаврінович.

Львів, 3. цвітня 1921.

КОЗАЦЬКЕ СВАТАННЯ
на три дії.
ЦІНА 25 ЦЕНТІВ.
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ФАРМИ!

ЧИ ВИ ШУКАЄТЕ ФАРМИ?
Ми продаємо фарми ріжного рода в найліпших частях Ню Йорк, Конектікот і Ню Джерзи. Колиб Ви хотіли дістати чесну пораду, приходіть до: 143—
BERMAN & GREEN,
359 Grand Street, New York.

ФАРМА!
Віддам фарму під заряд. 60 акрів землі, дім на 7 кімнат, робота в місци. Лише краяни з повіту Стрий, Самбір можуть писати по близші інформації. A. MARTYN, 136 East 92nd Street, New York, N. Y. 84-85

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!
Хтоби хотів з наших Українців купити фарму, а коло нас суть гарні фарми, великі і малі; є цірков, школа і висші школи американські, нехай удасться по всякі інформації на мою адресу: THEODORE DZIABIAK, R. F. D. 3, Edinboro, Pa. 84-85

ФАРМИ на продаж, 30 миль від міста Клівленд, Огайо. Що години переїзджає стріткара попри фарму. Земля знаменита. Збут продуктів запевнений і поплатний. Сі фарми продають старі Американці, а пораду дасть кождому тутешний фармер Українець. W. KONDREWYCH, Box 23, R. D. 3, Burton, Ohio. 82-84

КУПУЙТЕ ФАРМИ!
Фарма 210 акрів, дім з 14 кімнат, 18 коров, 3 ялівки, 1 бугай, 4 коні, 350 курей, 15 индиків, 20 гусий, інджай і всі машини. 1 миля від міста. Ціна $6.200, готівкою $2.000.
Фарма 115 акрів, дім 11 кімнат, 9 коров, 2 ялівки, 2 коні, 210 курий. Ціна $4.000, готівкою $1.500.
Тепер час купити фарму коли продається з посівами.
Голоситись до: 81-86
PISARKO & POKUTNY,
406 E. 5th Et., New York City.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! ФАРМИ!
Купуйте фарми в повіті Бокс, де є дуже добра і урожайна земля. Фарми збіжеві і годівля курий стоять на добрім торгу. Тут платять високі ціни за молоко, яйця і кури, бо сі фарми є близько великих міст, як: Allentown, Bethlehem, Norristown і великого міста Philadelphia. Всі ті міста є віддалені всего кільканайцять миль від тих фарм. Браття, купуйте землю в найбогатшій і найбільшій українській кольонії в стейті Пенсилвенія, де всьо можете добре спродати. 81m,f93
J. MOZYNSKI,
826 N. Broad St., Quakertown, Pa.

НА ПРОДАЖ.
Фарма 172 акрова в стейті Ню Джерзи, в віддаленню 65 миль від Ню Йорку, а 4 милі від місточка, колії. Більша половина чорної орної землі а половина гарний ліс і пасовиско на 50 штук худоби, дім зовсім добрий, критий дахівкою о 9 комнатах, з верандою і пивницею, стайня на 20 штук худоби і всі инші будинки господарські, 1 добра корова і 30 курий. Положеннє дуже гарне і здорове. Ціна $3.000, з чого $1.800 готівкою а решта на сплату. Сам дім вартує ті гроші.
Фарма 90 акрова в стейті Ню Джерзи, з чого половина під управою а половина ліс і пасовиско, 25 акрів засіяних цебулею та иншими яринами, дім добрий о 6 комнатах, з пивницею і верандою, і всі инші будинки господарські, 2 корови, околиця прекрасна і дуже весела. До місточка 2 і чверть милі, до двох стацій колійових 3 милі. Ціна $2.750, з чого $1.750 готівкою.
Голоситись сейчас устно або писемно, бо така друга надзвичайна нагода вже певне ніколи не трафиться, — на адресу: 83-84
V. KNIHINICKI,
30 E. 7th St., New York, N. Y.

ЩАСЛИВІ ДНИ!
Наступлять для тих Українців в Америці, котрі будуть знати англійський язик. Коли Ви до сего часу не володієте ним, то впишіться до нашої школи а в протягу 3 місяців Ви будете читати, писати і говорити по англійськи. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте:
FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St.,
New York City.

45 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ
Ґубернатор Ню Йорського стейту Миллер, підписав рішення на виданнє бонусів (надгороди) для тих жовнірів американської армії, котрі служили в час світової війни. Проте всі Українці, бувші жовніри американської армії, повинні сейчас звернутися до нас в сій справі а ми виготовимо їм, зовсім безплатно, просьбу на отримання сего бонусу. 25вч—
HENRY C. ZARO, Banker,
39 Cooper Sq. Dep.U. New York, N. Y.

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят.

Г. Хоткевич.
ГУЦУЛИ Й ГУЦУЛЬЩИНА
ЦІНА 25 ЦЕНТІВ.
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів звісь відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

Пошукую свого сина ЕВСТАХІЯ МАКАРУКА, котрий виїхав з Коломиї (Галичина) в р. 1910 до Ню Йорку. Від року 1915 не маю від него жадної відомости. Наслідком війни я зістав цілковито знищений на війні, неспосібний вже до праці, а на одержанню маю жінку і малолітні діти. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголоситись на мою адресу: ІВАН МАКАРУК, Львів, Левадівка, ул. Пястів 27, Сх. Галичина, Европа. 83-84

УНІВЕРСАЛ ІНДУСТРІЯЛ ДІСТРІБЮТІНҐ КОМПАНИ повідомляє всіх Родимців, що її офіса перенесено з під 332 E. 14-ої улиці на Бродвей, 1416 Ню Йорк Сіти (Рум 513). Потребуємо ще 12 Сейлсманів. Платня від $25 і більше тижнево. Голоситься на тут подану нову адресу: 1416 Broadway, New York City. 79-202

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ.
Пошукуєся в дуже важних справах товаришів які покупили шери в так званої National Rail Equipment Corp. Inc. Всі шеровці зволять зголоситися в четвер, се є 11-го сего місяця під ч. 509 E. 5th St., New York City.
184-85 Стефан Опела.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ консерваторист, пошукує посади від 1. вересня. Є знаменитим учителем школи діточої і музики орхестральної, відповідний аматор театральний, з виробленим мельодійним теноровим голосом. Є охочий до праці; молодий і самотний. Котра парохія жадалаб собі, прошу мене ласкаво повідомити на адресу: PAUL GAZDUN, profesor, 409 East 6th St., New York City. 83-88

ФАХОВИЙ УЧИТЕЛЬ з 12-літною практикою учительською в краю глядає посади учительської. Крім учительства потрафить вести взірцеву господарку рільничу, передовсім городництво, садівництво, пасічництво і управу тютюну. Зголошення личні або письменні висилати на адресу: ВОЛОДИМИР БІЛОРУСЬКИЙ, 92 Myrtle Ave., Bloomfield, N. J. 82-85

НИКОЛАЙ ГЕРМАН
DELICATESSEN
227 Ave. B, near 14th St., New York
Український склад мясних виробів найліпшого ґатунку, як: старокраєва ковбаса, шинка, вуджена солонина, кишки і сальцесон свого власного виробу. 81вп—
Ціни умірковані, услуга чесна.

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ.
Перший Український Хиропрактор
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить ріжні задавнені хороби так
МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10 рано до 8. веч. В неділі від 10. до 1.
Нюарк (Newark) офіс: 3 Belmont Ave. (cor. Court St., коло церкви) вівторок, четвер і субота від 2-ої пополудни до 8-ої вечер. 83вчс—

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години принятя: від 9. рано до 9 вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР. вчс
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділі і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
Говорить по українськи.
Лічить всі хронічні застарілі слабости мущин і женщин.
ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.
Dr. ZINS.
110 East 16th St. N. Y.
між Irving Pl. & Union Sq.
Год.: від 9. рано до 8. вечер
В неділі від 9. рано до 4. поп

SANTAL CAPSULES MIDY
СКОРА ПОМІЧ на катар міхура і течі. Певно і успішно. Кожда капсуля означена MIDY. Стережіться підробів.